DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 2

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 2)

1. Bir din kültürü öğretmeni, bilgi kaynakları konusunu tekrar etmek için sınıfa beş kart dağıtır. Kartlarda şu durumlar yazılıdır:

Kart	Durum
K	Nehir, İstanbul'un 1453 yılında fethedildiğini bilir. Bu bilgi, farklı yüzyıllarda ve farklı ülkelerde yaşamış, birbirini tanımayan pek çok tarihçi, seyyah ve kayıt tarafından aynı içerikle aktarılmıştır.
L	Mert, aydınlık bir laboratuvarda deney tüpüne birkaç damla ayıraç ekler. Sıvının renginin maviden yeşile döndüğünü kendi gözüyle görür ve sonucu deney föyüne kaydeder.
M	Ozan, “Ablam benden büyüktür, ben de kuzenimden büyüğüm.” bilgilerinden yola çıkarak kimseye sormadan ablasının kuzeninden büyük olduğu sonucuna ulaşır.
N	Hasan, kaybettiği saatini rüyasında bahçedeki ağacın dibinde gördüğünü anlatır ve saatin kesinlikle orada olduğuna inanır.
V	Kübra, meleklerin varlığını ve görevlerini Kur'an-ı Kerim'de bildirilenlerden öğrenir. Meleklerin duyularla algılanamayan varlıklar olduğunu da bilir.

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Her kartta kullanılan bilgi kaynağını ve bu kaynağın nesnel mi yoksa öznel mi olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

Kart	Bilgi kaynağı	Nesnel mi / Öznel mi?
K		
L		
M		
N		
V		

1.2. K ve V kartlarındaki bilgilerin kesin bilgi sayılmasının nedenini her kart için ayrı ayrı açıklayınız.

2. Aşağıdaki kaynakları okuyunuz.

Kaynak A

> *“Peki onlar devenin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine, yeryüzünün nasıl yayıldığına bakmazlar mı?” (Gaşiye suresi 17-20. ayetler)*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Kaynak B

> *Muaz bin Cebel'in (ra) anlattığına göre Hz. Muhammed (sav) onu Yemen'e vali olarak gönderirken aralarında şöyle bir konuşma geçer: — Sana bir dava geldiğinde nasıl hüküm vereceksin? — Allah'ın kitabına göre hüküm vereceğim. — O konuda Allah'ın kitabında bir hüküm bulamazsan? — Resulullahın sünneti ile karar vereceğim. — Resulullahın sünnetinde de yoksa? — Kendi görüşümle içtihat ederek bir karara varacak ve ona göre hüküm vereceğim. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurur: — Resulünün elçisini resulünün arzuladığı cevabı vermeye muvaffak kılan Allah'a hamdolsun. (Tirmizi, "Ahkâm", 3)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Kaynak A'da ve Kaynak B'de vurgulanan bilgi kaynaklarını, her birine işaret eden ifadeyle birlikte aşağıdaki tabloya yazınız.

Bölüm	Vurgulanan bilgi kaynağı	Bu kaynağa işaret eden ifade
Kaynak A		
Kaynak B — Muaz'ın (ra) ilk iki cevabı		
Kaynak B — Muaz'ın (ra) son cevabı		

2.2. Kaynak A'da vurgulanan bilgi kaynağının ve Muaz'ın (ra) ilk başvurduğu bilgi kaynağının doğru bilgiye ulaşmadaki yerini, her birini kaynaktaki bir ifadeye dayandırarak açıklayınız.

3. Aşağıdaki kaynakları okuyunuz.

Kaynak A — *Kurgusal bir deniz bilimcinin söyleşisinden*

> *Okyanusun binlerce metre derinliğine güneş ışığı hiç ulaşmaz; orada tek bir bitki bile yetişmez. Yine de bu karanlıkta yaşayan sayısız canlı aç kalmaz: Yüzeyde ölen küçük canlıların parçaları kar taneleri gibi yavaş yavaş dibe süzülür ve oradaki canlıların besini olur. Kıyıya döndüğümüzde başka bir düzenle karşılaşırız. Denizin düzenli aralıklarla kabarıp çekilmesi, yani gelgit, Ay'ın ve Güneş'in çekimine bağlı olarak öyle şaşmaz bir hesapla tekrarlanır ki limanlardaki gelgit çizelgeleri yıllar öncesinden hazırlanabilir. Otuz yıldır denize açılıyorum ve şunu öğrendim: Bu denizlerin sahibi biz değiliz. Derinlikteki canlıların sofrasını biz kurmadık, gelgitin saatini de biz belirlemedik. Gökte ve yerde ne varsa hepsinin üzerinde tek bir hükümranlık vardır.*

Kaynak B — *Kur'an-ı Kerim'den*

> *"Göklerin ve yerin anahtarları O'nundur. Rızkı dilediğine bol verir, dilediğine de kısar. Çünkü O her şeyi bilmektedir." (Şura suresi 12. ayet)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Kaynak A'da Allah-âlem ilişkisinin **üç** boyutuna işaret edilmektedir. Her boyutu adlandırınız ve Kaynak A'dan bu boyuta dayanak olan bir ifadeyi aşağıdaki tabloya yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Allah-âlem ilişkisinin boyutu	Kaynak A'dan dayanak ifade

3.2. Kaynak A ile Kaynak B'nin ortaklaştığı **iki** boyutu, her biri için Kaynak B'deki ilgili ifadeyi göstererek belirleyiniz. Bu ortak noktaları tevhit anlayışı açısından değerlendiriniz.

4. Aşağıdaki senaryoyu okuyunuz.

Okulun düşünce kulübünde "İnsan, âlemdeki varlıklar arasında nerede durur?" sorusu tartışılmaktadır.

> ***Ece:*** *İnsan da doğadaki canlı türlerinden biri. Ötekilerden bir farkı olmadığına göre onlardan daha fazla sorumluluğu da olamaz.*
>
> ***Yusuf:*** *Bence insanın farkı var. Düşünebiliyor, doğruyu yanlıştan ayırabiliyor, seçim yapabiliyor. Toprak, su, hayvanlar onun hizmetine verilmiş. Ama bu bir ayrıcalık değil, bir yük: Bunların hiçbiri gerçekte onun malı değil ve insan yaptığı her seçimin hesabını verecek.*

Kulübün danışman öğretmeni tartışmanın sonunda şu ayeti okur:

> *"Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık. Onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık." (İsra suresi 70. ayet)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Ayete göre insanın diğer varlıklar arasındaki konumunu ayetten **iki** ifadeye dayanarak açıklayınız. Ardından Ece'nin görüşünü bu ayet açısından değerlendiriniz.

4.2. Yusuf'un "Bu bir ayrıcalık değil, bir yük" sözünü **halife**, **emanet** ve **kulluk** kavramlarıyla açıklayınız. Her kavram için Yusuf'un konuşmasından bir dayanak gösteriniz.

5. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Rehberlik saatinde öğretmen, sınıf panosuna şu ayeti asar:

> *"... Sizi kulak, göz ve gönüllerle donatmıştır. Ne kadar da az şükrediyorsunuz!" (Secde suresi 9. ayet)*

Öğretmen, Mülk suresi 23. ayette de Allah'ın (cc) insana kulak, göz ve kalp verdiğinin hatırlatıldığını ve bu nimetlere şükredilmesinin istendiğini söyler. Ardından öğrenciler hafta içinde tanık oldukları üç durumu anlatır:

- **Arda:** Teneffüste masada açık unutulmuş bir telefonun ekranında arkadaşının mesajları görünmektedir. Arda ekrana bakmadan telefonu kapatır ve sahibine verir.
- **İpek:** Arkadaşları, bir öğretmen hakkında gerçek olmayan bir söylentiyi konuşmaktadır. Olayın aslını bilen İpek doğruyu açıkça söyler ve söylentiyi başkalarına aktarmaz.
- **Burak:** Burak, bayram harçlığını gereksiz şeylere harcamaz. Bir kısmını okulun yardım kampanyası aracılığıyla ihtiyaç sahibi bir aileye bağışlar, kalanını ihtiyaçları için biriktirir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Her öğrencinin davranışıyla şükrünü yerine getirdiği nimeti ve bu davranışın o nimetin şükrü sayılmasının nedenini aşağıdaki tabloya yazınız.

Öğrenci	Nimet	Şükür sayılmasının nedeni
Arda		
İpek		
Burak		

5.2. Secde suresi 9. ayetten ve öğretmenin Mülk suresi 23. ayete ilişkin açıklamasından hareketle şükrün yalnızca dil ile yerine getirilmediğini açıklayınız. Açıklamanızda "nimet" ve "emanet" kavramlarına yer veriniz.

6. Hz. İbrahim, putlara ve gök cisimlerine tapan kavmini Allah'ın (cc) birliğine çağırırken gözleme dayanan kanıtlar kullanmıştır. Aşağıdaki kaynakları okuyunuz.

Kaynak A

> *"Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü. 'Rabbim budur' dedi. Yıldız batınca da 'Batanları sevmem' dedi. Ayı doğarken görünce, 'Rabbim budur' dedi. O da batınca, 'Rabbim bana doğru yolu göstermezse elbette yolunu şaşırmış kimselerden olurum' dedi. Güneşi doğarken görünce, 'Rabbim budur; zira bu daha büyük' dedi. O da batınca dedi ki: 'Ey kavmim! ben, sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım.' 'Ben, O'nun birliğine inanarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan yaratana çevirdim ve ben müşriklerden değilim.'" (Enam suresi 76-79. ayetler)*

Kaynak B

> *"Allah'ın kendisine verdiği iktidara dayanarak rabbi hakkında İbrâhim ile tartışmaya giren kimseyi görmedin mi? İbrâhim 'Rabbim hayat veren ve öldürendir' deyince o, 'Hayat veren ve öldüren benim' dedi. İbrâhim 'Allah güneşi doğudan getirmektedir, hadi sen de onu batıdan getir' dedi. Bunun üzerine inkârcı ne diyeceğini bilemedi. Allah zalimler topluluğuna rehberlik etmez." (Bakara suresi 258. ayet)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Kaynak A'da Hz. İbrahim'in yıldızı, Ay'ı ve Güneş'i Rab olarak kabul etmemesinin ortak gerekçesini yazınız. Bu akıl yürütmenin ilişkili olduğu delil türünü belirleyiniz.

6.2. Kaynak B'de Hz. İbrahim'in ikinci kanıtının evrendeki hangi özelliğe dayandığını yazınız. Bu kanıtı ilişkili olduğu delil türüyle açıklayınız ve inkârcının bu kanıt karşısında neden cevap veremediğini belirtiniz.

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	DKAB.10.1.1. İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
2	DKAB.10.1.1. İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
3	DKAB.10.1.2. Allah-âlem ilişkisini müşahede edebilme	KB2.14. Yorumlama
4	DKAB.10.1.2. Allah-âlem ilişkisini müşahede edebilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
5	DKAB.10.1.3. İsra suresinin 36 ve Mülk suresinin 23. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme	KB2.14. Yorumlama
6	DKAB.10.2.1. Allah'ın (cc) varlığının delillerini müşahede edebilme	KB2.10. Çıkarım Yapma

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2	Toplam
10	7	9	8	9	8	8	9	6	10	6	10	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (10 PUAN)

Her satır için bilgi kaynağının adı 1 puan, nesnel/öznel nitelemesi 1 puan; 5 kart × 2 puan = 10 puan.

Kart	Bilgi kaynağı (1 p)	Nesnel mi / Öznel mi? (1 p)
K	Sadık haber — mütevatir haber	Nesnel
L	Salim duyular	Nesnel
M	Selim akıl	Nesnel
N	Rüya	Öznel
V	Sadık haber — haberiresul (vahiy)	Nesnel

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. K ve V için yalnız "sadık haber", V için "vahiy" ya da "Kur'an-ı Kerim", L için "duyu organları / gözlem", M için "akıl / akıl yürütme" yazılması da kaynak adı olarak kabul edilir.

KISMİ PUAN: Her kart ayrı değerlendirilir. Kaynak adını doğru yazıp nitelemeyi yanlış yazan ya da boş bırakan öğrenciye o kart için 1 puan verilir. Kaynak adı yanlışsa ya da yazılmamışsa o kartın niteleme puanı da verilmez.

SIFIR PUAN: Tüm hücreler boş ya da tüm yanıtlar yanlış. Rüyayı nesnel kaynak olarak niteleyen öğrenciye N kartının niteleme puanı verilmez.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

1.2. TAM PUAN (7 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): *K kartı:* Mütevatir haber, yalan üzerine birleşmeleri mümkün olmayan bir topluluğun farklı zaman ve mekânlarda aynı içerikle aktardığı haberdir; bu yolla gelen haberin doğruluğundan şüphe duyulmaz. İstanbul'un fethinin tarihi, birbirini tanımayan, farklı yüzyıllarda ve ülkelerde yaşamış çok sayıda kişi tarafından aynı biçimde aktarıldığı için kesin bilgidir. *V kartı:* Vahiy, peygamberler aracılığıyla insanlara gönderilen ilahi bilgidir. Kaynağı Allah (cc) olduğu için inananlar için kesin ve bağlayıcı bir bilgi kaynağıdır. Kübra'nın öğrendiği melekler duyularla algılanamayan, gayb âlemine ait varlıklardır; bu bilgiye ancak vahiy yoluyla kesin olarak ulaşılabilir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Her kart 3,5 puan: kaynağın kesinlik gerekçesi 2,5 puan (K: yalan üzerine birleşmesi mümkün olmayan topluluk / farklı zaman ve mekânda aynı içerik; V: kaynağın Allah olması, peygamber aracılığıyla bildirilmesi, inananlar için kesin ve bağlayıcı olması) + gerekçeyi karttaki duruma bağlama 1 puan.

KISMİ PUAN: Kartlar ve kalemler bağımsız puanlanır. Gerekçe yalnızca “doğru bilgidir / güvenilirdir” düzeyinde kalıp kesinliğin nedeni açıklanmamışsa o kartın gerekçe kalemi 1 puan. Gerekçe doğru, karttaki durumla ilişki kurulmamışsa o kart 2,5 puan.

SIFIR PUAN: Kaynağın adı tekrarlanıp kesinliğin nedeni hiç açıklanmamışsa; K'deki bilgiyi “herkes inandığı için” kesin sayan; konuyla ilgisiz cevap; boş bırakma.

2.1. TAM PUAN (9 PUAN)

Her satır 3 puan: bilgi kaynağının adı 2 puan + işaret eden ifade 1 puan; 3 satır × 3 puan = 9 puan.

Bölüm	Vurgulanan bilgi kaynağı (2 p)	Bu kaynağa işaret eden ifade (1 p)
Kaynak A	Salim duyular (gözlem)	“… bakmazlar mı?” (deveye, göğe, dağlara, yeryüzüne bakmaya çağrı)
Kaynak B — ilk iki cevap	Sadık haber — haberiresul (vahiy: Kur'an-ı Kerim ve sünnet)	“Allah’ın kitabına göre hüküm vereceğim.”, “Resulullahın sünneti ile karar vereceğim.”
Kaynak B — son cevap	Selim akıl	“Kendi görüşümle içtihat ederek bir karara varacak…”

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Kaynak A için ayetin aklı da harekete geçirdiğini belirterek “salim duyular ve selim akıl” yazan öğrenci tam puan alır. Kaynak B'nin ilk iki cevabı için “vahiy”, “Kur'an ve sünnet” ya da “sadık haber” yazılması kaynak adı olarak kabul edilir.

KISMİ PUAN: Satırlar bağımsız puanlanır. Kaynak adı doğru, ifade gösterilmemiş ya da yanlış gösterilmişse o satır 2 puan. Kaynak adı yanlışsa ya da yazılmamışsa o satırın ifade puanı verilmez.

SIFIR PUAN: Tüm hücreler boş ya da yanlış; sezgi, ilham, rüya gibi öznel kaynakların yazılması (ilgili satır 0 puan).

2.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Kaynak A'da insan, “bakmazlar mı?” sorusuyla deveye, göğe, dağlara ve yeryüzüne bakıp gözlem yapmaya çağrılır. Salim duyular nesnel bir bilgi kaynağıdır; insan dünyaya hiçbir şey bilmeden gelir ve duyularını kullanarak çevresindeki varlıklar hakkında bilgi edinir. Ayet, bu gözlemin insanı yaratılıştaki inceliği düşünmeye ve yaratıcısını tanımaya yöneltmesini ister. Ancak duyuların bir sınırı vardır ve kimi zaman yanıltabilir; bu yüzden duyu bilgisi akılla birlikte değerlendirilmelidir. Muaz (ra) bir davada önce “Allah’ın

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

kitabına göre hüküm vereceğim.” der. Vahiy, peygamberler aracılığıyla gelen ilahi bilgi olduğu için inananlar için kesin ve bağlayıcıdır; bu nedenle doğru bilgiye ulaşmada ilk başvurulan kaynaktır. Muaz'ın (ra) kendi görüşüne ancak Kur'an'da ve sünnette hüküm bulamazsa başvuracağını söylemesi ve Hz. Peygamber'in bu cevaptan memnun olması da vahyin bu öncelikli yerini gösterir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Her kaynak 4 puan: kaynağın doğru bilgiye ulaşmadaki yerini açıklama 3 puan + kaynaktaki bir ifadeye dayandırma 1 puan.

KISMİ PUAN: Kaynaklar ve kalemler bağımsız puanlanır. Açıklama yalnızca “önemli bir kaynaktır” düzeyinde kalmışsa o kaynağın açıklama kalemi 1 puan. Açıklama doğru, kaynaktan ifade gösterilmemişse o kaynak 3 puan.

SIFIR PUAN: Kaynak A'yı vahiyle, Muaz'ın (ra) ilk başvurduğu kaynağı duyularla açıklayan (kaynakları karıştıran) cevap; kaynakların yalnızca adının yazılması; boş bırakma.

3.1. TAM PUAN (9 PUAN)

Her satır 3 puan: boyutun adı 1 puan + Kaynak A'dan uygun dayanak ifade 2 puan; 3 satır × 3 puan = 9 puan. Satırların sırası önemli değildir.

Allah-âlem ilişkisinin boyutu (1 p)	Kaynak A'dan dayanak ifade (2 p)
Allah (cc) bütün canlılara rızık verendir.	“Yine de bu karanlıkta yaşayan sayısız canlı aç kalmaz…”, “Derinlikteki canlıların sofrasını biz kurmadık”
Allah'ın (cc) kâinatta değişmez yasaları vardır.	“… öyle şaşmaz bir hesapla tekrarlanır ki limanlardaki gelgit çizelgeleri yıllar öncesinden hazırlanabilir”, “gelgitin saatini de biz belirlemedik”
Allah (cc) âlemlerin Rabbidir; göklerin ve yerin mülkiyeti ve hükümranlığı O'nundur.	“Bu denizlerin sahibi biz değiliz.”, “Gökte ve yerde ne varsa hepsinin üzerinde tek bir hükümranlık vardır.”

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Besin ifadesine dayanarak “âlemdeki her şey Allah'a muhtaçtır” boyutunu yazan öğrenci de o satırdan tam puan alır; ancak aynı boyut iki satırda yazılmışsa ikincisine puan verilmez.

KISMİ PUAN: Satırlar bağımsız puanlanır. Boyut doğru adlandırılıp dayanak ifade gösterilmemişse o satır 1 puan. Dayanak ifade doğru gösterilip boyut adı yanlış ya da eksikse o satır 1 puan (ifadenin hangi boyutu gösterdiği bilinmeden dayanak puanının tamamı verilmez).

SIFIR PUAN: Tablonun boş bırakılması; Kaynak A'da karşılığı olmayan boyutların (ör. insanın kulluk görevi) yazılması; âlemin yaratıldıktan sonra kendi hâline bırakıldığını ima eden cevap.

3.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Kaynak B'deki “Göklerin ve yerin anahtarları O’nundur.” ifadesi, Kaynak A'daki “Bu denizlerin sahibi biz değiliz.” ve “tek bir hükümranlık” ifadeleriyle örtüşür; ikisi de Allah'ın (cc) âlemlerin Rabbi olduğunu, göklerin ve yerin mülkiyetinin O'na ait olduğunu anlatır. Kaynak B'deki “Rızkı dilediğine bol verir, dilediğine de kısar.” ifadesi de Kaynak A'daki karanlık derinliklerde canlıların aç kalmamasıyla örtüşür; ikisi de bütün canlılara rızık verenin Allah olduğunu gösterir. Tevhit anlayışına göre âlemin tek sahibi ve rızık

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

vereni Allah olduğundan O'nun dışında hiçbir varlık Rab ya da rızık verici kabul edilemez. Yaratılmış her varlığın yaratıcısı yalnızca Allah'tır; O tektir, ortağı yoktur. Denizcinin “tek bir hükümranlık” sözü de bu birliği dile getirir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Kaynak B'deki “Çünkü O her şeyi bilmektedir.” ifadesini Kaynak A'daki şaşmaz hesapla ilişkilendirerek “Allah'ın her şeyi bilmesi / kâinattaki değişmez yasalar” ortaklığını kuran öğrenci de bu boyut için tam puan alır.

Puan dağılımı: Her ortak boyut 2 puan (boyutun adı 1 puan + Kaynak B'deki ilgili ifade 1 puan); 2 boyut × 2 puan = 4 puan. Tevhit değerlendirmesi 4 puan: Allah'tan başka Rab ve rızık veren olmadığını belirtme 2 puan + bunu Allah'ın birliği / ortaksızlığı ile ilişkilendirme 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Yalnızca bir ortak boyut doğru belirlenmişse ilk bölümden en fazla 2 puan. Tevhit kavramı yalnızca “Allah birdir” biçiminde, kaynaklardaki ortak boyutlara bağlanmadan yazılmışsa tevhit kalemi 2 puan.

SIFIR PUAN: Kaynaklar arasında hiçbir ortaklık kurulmaması; tevhit kavramının hiç kullanılmaması ya da yanlış tanımlanmasıyla birlikte ortak boyut da belirlenmemesi; boş bırakma.

4.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Ayetteki “biz insanoğlunu şerefli kıldık” ifadesi, insanın Allah (cc) katında değerli ve onurlu bir varlık olarak yaratıldığını gösterir. “Onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık” ifadesi de insanın akıl ve seçme yeteneğiyle varlıkların birçoğundan farklı ve üstün bir konumda olduğunu anlatır. “Onları karada ve denizde taşıdık”, “en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık” ifadeleri ise âlemdeki nimetlerin insanın hizmetine verildiğini gösterir. Bu nedenle Ece'nin “İnsanın ötekilerden bir farkı yoktur.” görüşü ayetle bağdaşmaz. Üstün kılınan ve nimetler hizmetine verilen insanın sorumluluğu da diğer varlıklardan fazladır.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Ayetten iki ifade, her biri 3 puan (ifadeyi gösterme 1 puan + insanın konumuna ilişkin açıklama 2 puan) = 6 puan. Ece'nin görüşünün ayetle bağdaşmadığını gerekçesiyle belirtme 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. İfade gösterilip açıklama yapılmamışsa o ifade 1 puan. Ece'nin görüşü için yalnızca “yanlıştır” yazılıp gerekçe verilmemişse 1 puan. Aynı anlamdaki iki ifade (ör. “şerefli kıldık” ve “üstün kıldık” aynı gerekçeyle) tek ifade sayılır.

SIFIR PUAN: Ayetten ifade gösterilmeden genel bilgi yazılması ve Ece'nin görüşünün değerlendirilmemesi; Ece'nin görüşünü ayetle doğrulanmış sayan cevap; boş bırakma.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.2. TAM PUAN (9 PUAN)

Beklenen cevap (örnek):

Kavram	İnsana yüklediği sorumluluk	Yusuf'un konuşmasından dayanak
Halife	İnsan yeryüzünde Allah'ın (cc) halifesidir; yeryüzünü imar etmek, adaleti sağlamak ve Allah'ın emanetlerini korumakla görevlidir.	"Toprak, su, hayvanlar onun hizmetine verilmiş."
Emanet	Nimetlerin asıl sahibi Allah'tır; insan onları sahibinin irade ve rızasına uygun kullanmakla sorumludur.	"Bunların hiçbiri gerçekte onun malı değil…"
Kulluk	İnsan Allah'a kulluk etmek için yaratılmıştır; O'nun emir ve yasaklarına uymak, hayatı yaratılış amacına uygun yaşamakla görevlidir. Kulluk etmekte serbest bırakılmış ama tercihlerinden sorumlu tutulmuştur.	"Düşünebiliyor, doğruyu yanlıştan ayırabiliyor, seçim yapabiliyor.", "… yaptığı her seçimin hesabını verecek."

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Dayanak ifadeler kavramlarla farklı ama gerekçeli biçimde eşleştirilmişse (ör. "seçim yapabiliyor" ifadesi halifelik için) kabul edilir.

Puan dağılımı: Her kavram 3 puan: sorumluluğun doğru açıklanması 2 puan + konuşmadan dayanak 1 puan; 3 kavram × 3 puan = 9 puan.

KISMİ PUAN: Kavramlar ve kalemler bağımsız puanlanır. Kavram yalnızca "insan haliftir / emanettir" biçiminde tekrar edilip yüklediği sorumluluk açıklanmamışsa o kavramın açıklama kalemi 0 puan. Açıklama doğru, dayanak gösterilmemişse o kavram 2 puan. Dayanak puanı, kavramın açıklaması yapılmadan verilmez.

SIFIR PUAN: Üç kavramın hiçbirinin açıklanmaması; insanın nimetleri dilediği gibi kullanabileceğini ileri süren cevap; boş bırakma.

5.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Her satır 2 puan: nimet 1 puan + şükür sayılmasının nedeni 1 puan; 3 satır × 2 puan = 6 puan.

Öğrenci	Nimet (1 p)	Şükür sayılmasının nedeni (1 p)
Arda	Göz	Gözün şükrü haramdan sakınıp helale bakmaktır; Arda başkasının özel mesajlarına bakmaktan sakınmıştır.
İpek	Dil	Dilin şükrü yalandan sakınıp doğruyu konuşmaktır; İpek gerçek olmayan söylentiyi yaymamış, doğruyu söylemiştir.
Burak	Zenginlik (mal, para)	Zenginliğin şükrü israf ve cimrilikten sakınıp ihtiyaç sahibini gözetmektir; Burak harçlığını israf etmemiş, bir kısmını ihtiyaç sahibine vermiştir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Arda için tecessüsten (başkasının gizli hâllerini araştırmaktan) kaçınmaya dayanan gerekçe de kabul edilir.

KISMİ PUAN: Satırlar bağımsız puanlanır. Nimet doğru, gerekçe yazılmamış ya da "iyi bir davranıştır" düzeyinde kalmışsa o satır 1 puan. Nimet yanlışsa gerekçe puanı verilmez.

SIFIR PUAN: Tüm hücreler boş ya da yanlış; nimetlerin kişilerle karıştırılması (ör. İpek için "göz") ilgili satırı 0 puan yapar.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.2. TAM PUAN (10 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Şükür, Allah'ın (cc) verdiği sayısız nimet için insanın O'na minnettarlığını ifade etmesi ve bu bağlılığı tutum ve davranışlarına yansıtmasıdır. Secde suresi 9. ayette ve Mülk suresi 23. ayette insana kulak, göz ve kalp (gönül) gibi nimetlerin verildiği hatırlatılır; Secde suresindeki "Ne kadar da az şükrediyorsunuz!" uyarısı, bu nimetlerin karşılığının yalnızca sözle ödenemeyeceğini düşündürür. Şükür sadece dil ile olmaz; her nimetin şükrü kendi cinsiyle, yani o nimeti veriliş amacına uygun kullanmakla yerine getirilir. Kulak, göz ve kalp de birer nimettir ve insana emanet olarak verilmiştir. İnsan bu nimetlerin asıl sahibinin Allah olduğunu bilmeli, onları O'nun rızasına uygun kullanarak şükretmelidir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Şükrün tanımı (minnettarlığın tutum ve davranışlara yansıması) 3 puan; şükrün yalnızca dil ile olmadığını, her nimetin kendi cinsiyle / veriliş amacına uygun kullanılarak şükredildiğini ayetlerle ilişkilendirerek açıklama 3 puan; "nimet" kavramının doğru kullanımı 2 puan; "emanet" kavramının doğru kullanımı (nimetlerin asıl sahibinin Allah olduğu ve rızasına uygun kullanılması) 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Şükür yalnızca "teşekkür etmek / Allah'a hamd etmek" biçiminde sözle sınırlı tanımlanmışsa tanım kalemi 1 puan. "Kendi cinsiyle şükür" düşüncesi yazılıp ayetlerle ilişki kurulmamışsa ikinci kalem 2 puan. Nimet ya da emanet kavramı yalnızca adı geçip anlamlı kullanılmamışsa o kalem 1 puan.

SIFIR PUAN: Şükür yerine başka bir kavramın (ör. tecessüs, zan) açıklanması; Mülk suresi 23. ayete ait olduğu ileri sürülen uydurma bir meal yazılması; boş bırakma.

6.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Hz. İbrahim yıldızın, Ay'ın ve Güneş'in her birinin doğduktan sonra battığını gözlemlemiştir. Doğup batan, yani değişen bir varlık sonradan meydana gelmiştir (hâdistir); sonradan olan her şey kendisini var edecek bir yaratıcıya muhtaçtır. Bu yüzden batan gök cisimleri Rab olamaz; Rab, gökleri ve yeri yoktan yaratandır. Bu akıl yürütme **kozmolojik delil** ile, özellikle onun bir türü olan **hudus delili** ile ilişkilidir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Ortak gerekçe 4 puan (gök cisimlerinin batması / değişmesi gözlemi 2 puan + değişenin sonradan olduğu, yaratıcıya muhtaç olduğu ve bu yüzden Rab olamayacağı çıkarımı 2 puan); delil türü (kozmolojik delil ya da hudus delili) 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Gerekçe yalnızca "battıkları için" düzeyinde kalıp çıkarım yapılmamışsa gerekçe kalemi 2 puan. Delil türü doğru yazılıp gerekçe hiç yazılmamışsa 2 puan.

SIFIR PUAN: Gerekçe ve delil türünün ikisinin de yanlış ya da boş olması; delil türü olarak yalnızca ontolojik delil ya da dinî tecrübe delili yazılması (delil kalemi 0 puan); metinle ilgisiz cevap.

6.2. TAM PUAN (10 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Hz. İbrahim'in ikinci kanıtı, Güneş'in her gün doğudan doğup batıdan batması, yani kâinattaki şaşmaz düzendir. Bu kanıt **teleolojik delil** (gaye ve nizam delili) ile ilişkilidir: Evrendeki düzen ve uyum, bu düzeni kuran ve sürdüren bir yaratıcının varlığına işaret eder. Güneş gibi bilinçsiz bir varlık bu düzeni

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

kendisi kuramaz. İnkârcı “Hayat veren ve öldüren benim” diyerek ilk kanıtı sözle çarpıtmaya çalışmıştı. Ancak Güneş'in doğuşunu değiştirmek onun gücünün tamamen dışındaydı; düzeni değiştiremeyeceği açıkça görüldüğü için ne diyeceğini bilemedi ve Allah'a (cc) özgü niteliklerin kendisinde bulunduğu iddiası çürüdü.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Güneş'in hareketinden yola çıkıp “her hareket edenin bir hareket ettiricisi vardır” gerekçesiyle **kozmolojik delil** yazan öğrenci de delil kalemini tam alır.

Puan dağılımı: Kanıtın dayandığı özellik (Güneş'in doğuş ve batışındaki düzen / değişmeyen yön) 3 puan; delil türünü adlandırma 1 puan + delil türünün kanıtla ilişkisini açıklama 3 puan; inkârcının cevap verememe nedeni (bu düzen üzerinde hiçbir gücünün olmaması, iddiasının açıkça çürümesi) 3 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Özellik yalnızca “Güneş” biçiminde yazılıp düzene değinilmemişse ilk kalem 1 puan. Delil türü adlandırılıp kanıtla ilişkisi açıklanmamışsa delil bölümünden 1 puan; delil türü adlandırılmadan ilişki açıklanmışsa delil bölümünden en fazla 2 puan. İnkârcının durumu yalnızca “cevap veremedi” biçiminde tekrar edilmişse son kalem 0 puan.

SIFIR PUAN: Kanıtın Güneş'teki düzenle ilişkilendirilmemesi ve delil türünün yanlış olması; dinî tecrübe ya da ontolojik delilin yazılması (delil bölümü 0 puan); boş bırakma.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba’nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif